

Дубас Р. Г.

*д. е. н., доцент, завідувач кафедри менеджменту,
Інститут економіки та менеджменту Університету «Україна», м. Київ,
Україна; e-mail:dubasr@ukr.net*

Сердюк В. П.

*к. ю. н., доцент кафедри цивільного, господарського та кримінального права Інституту
права та суспільних відносин Університету «Україна», м. Київ.
Україна; e-mail:svp08@ukr.net*

Сердюк Є. В.

*к. ю. н., доцент кафедри конституційного, адміністративного права
та соціально-гуманітарних дисциплін,
Інститут права та суспільних відносин Університету «Україна».
Україна; e-mail:ldpr@ukr.net*

ЕКОНОМІКО–ПРАВОВІ ТА ФІНАНСОВІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ НАЦІОНАЛЬНОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ: УПРАВЛІННЯ ЕФЕКТИВНІСТЮ ТА РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ

Анотація. У статті досліджені стан та перспективи розвитку національного господарства України на прикладі статистичних даних; законодавче врегулювання господарських, адміністративних та правових відносин у процесі фінансово–економічної діяльності. Обґрунтовано наукові твердження щодо впливу кримінально–правових факторів на зростання (падіння) національної економіки та добробуту населення України.

Ключові слова: національне господарство, фінансова криза, економіка, ефективність, право.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 1; бібл.: 10

Dubas R. G.

*Doctor of Economics, Associate Professor, Head of the Department of Management of the
Institute of Economics and Management of the University of Ukraine, Kyiv.
Ukraine; e-mail:dubasr@ukr.net*

Serdyuk V. P.

*K. Yu Mr., Associate Professor of the Department of Civil, Economic and Criminal Law of
the Institute of Law and Public Relations University of Ukraine, Kyiv.
Ukraine; e-mail:svp08@ukr.net*

Serdyuk Ye. V.

*K. Yu Mr., Associate Professor of the Department of Constitutional, Administrative Law and
Social and Humanitarian Sciences of the Institute of Law and Public Relations of the University of
Ukraine.
Ukraine; e-mail:ldpr@ukr.net*

ECONOMIC–LEGAL AND FINANCIAL ASPECTS OF THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY OF UKRAINE: MANAGEMENT OF EFFICIENCY AND EFFECTIVENESS

Abstract. The article analyzes the state and prospects of development of the national economy of Ukraine; Certain priority directions of development of certain sectors of the economy of Ukraine are envisaged, which envisage realization of concrete measures and implementation of numerous factors of social, political and economic aspects; Analyzed the statistics over the past five years and revealed a significant number of loss–making enterprises, indicating unfavorable economic conditions in the country, in particular: rapid depreciation of the national currency, rising inflation, declining household incomes, decreasing income and bank loans; Unsatisfactory state and

prospects of investment attractiveness of Ukraine, etc. The observed tendency of the next financial crisis in the country due to the existing economic, social and political problems in the country is the level of legislative support and regulation of economic, administrative and legal relations in the process of financial and economic activity, which gives grounds for a scientific statement on the influence of criminal– Legal factors on the growth (in this case, the fall) of the national economy and the welfare of the Ukrainian population. The necessity of creation of such a legislative base, which would drastically improve the investment and legal climate in the country, has allowed to increase volumes of both domestic and foreign investments, which would have an effective influence on overcoming the crisis in the Ukrainian economy and socio–economic potential of the society.

Keywords: national economy, financial crisis, economy, efficiency, law.

JEL Classification: D73, K14, K34

Formulas: 0; fig.: 1; tabl.: 0; bibl.: 10

Дубас Р. Г.

*д. э. н., доцент, заведующий кафедрой менеджмента Университета «Украина»,
г. Киев, Украина; e-mail: dubasr@ukr.net*

Сердюк В. П.

*к. ю. н., доцент кафедры гражданского, хозяйственного и уголовного права
Университета «Украина», г. Киев, Украина; e-mail: svp08@ukr.net.*

Сердюк Е. В.

*к. ю. н., доцент кафедры конституционного, административного права
и социально–гуманитарных дисциплин,
Институт права и общественных отношений Университета «Украина».
Украина; e-mail: ldpr@ukr.net*

ЭКОНОМИКО – ПРАВОВЫЕ И ФИНАНСОВЫЕ АСПЕКТЫ РАЗВИТИЯ НАЦИОНАЛЬНОГО ХАЗЯЙСТВА УКРАИНЫ: УПРАВЛЕНИЕ ЭФФЕКТИВНОСТЬЮ И РЕЗУЛЬТАТИВНОСТЬЮ

Аннотация. В статье исследованы состояние и перспективы развития национального хозяйства Украины на примере статистических данных; законодательное урегулирование хозяйственных, административных и правовых отношений в процессе финансово–экономической деятельности. Обоснованы научные утверждения относительно влияния криминально–правовых факторов на рост (падение) национальной экономики и благосостояния населения Украины.

Ключевые слова: национальное хозяйство, финансовый кризис, экономика, эффективность, право.

Формул: 0; рис.: 0; табл.: 1; библи.: 10

Вступ Сучасний стан національного господарства та його галузей свідчить про низький рівень ефективності і результативності вітчизняної економіки та її правового врегулювання, що викликає гострі дискусії в суспільстві щодо перспектив розвитку соціального, економічного, кримінально–правового аспектів суспільного життя країни серед економістів та юристів, законодавців та науковців.

Аналіз досліджень та постановка завдання. Дослідити існуючий стан ефективності, результативності та перспективи розвитку національної економіки; проаналізувати залежність зміцнення соціально–економічного потенціалу країни від його кримінально–правового захисту та законодавчого забезпечення.

Результати дослідження. Серед науковців–економістів питання розвитку національної економіки досліджувалися В. М. Гейцем, Е. М. Лібановою, Ю. Ф. Лавренюком, З. С. Варналій, а серед науковців–юристів розглядалися окремі аспекти правового регулювання розвитку національної економіки у працях В. С. Бурданової, А. Ф. Волобуєва,

М. С. Казаренко, В. А. Образцова, В. В. Тіщенко та інших. Їх роботи були розрізненими та не враховували і не аналізували вплив кримінально–правових аспектів на рівень національного господарства та соціально–економічний потенціал країни, його ефективність та результативність.

У процесі створення внутрішнього валового продукту відбуваються структурні зрушення, зумовлені науково–технічним прогресом та підвищенням продуктивності праці. Для реалізації основної мети виробництва – зростання добробуту населення – вкрай необхідна структурна перебудова економіки. В умовах інтенсивного типу відтворення слід чітко визначити пріоритетний напрям розвитку економіки. У кожній країні існують певні особливості щодо визначення цих напрямів залежно від рівня розвитку економіки та існуючих суспільних потреб.

Слід розглядати такі пріоритетні напрями розвитку економіки України, які передбачають здійснення багатьох програм, конкретних заходів, приведення в дію численних чинників соціального та економічного розвитку, зокрема:

- розвиток паливно–енергетичного комплексу;
- структурні зрушення в машинобудуванні;
- розвиток базових галузей;
- розвиток агропромислового комплексу:
 - а) виробництво харчової продукції,
 - б) розвиток сільськогосподарського машинобудування;
- розвиток імпортозамінного виробництва;
- прискорення інноваційного оновлення виробництва [1].

Насамперед, пріоритетного розвитку слід надати галузям виробництва, в яких створюють предмети для особистого споживання людини, а також тим, що є базовими у функціонуванні ефективної економіки. Так, сьогодні однією з пріоритетних галузей в українській економіці є агропромисловий комплекс. Він забезпечує населення продуктами харчування, а легку і харчову промисловість – сировиною. Пріоритетність тут визначається тим, що у структурі споживання населення харчування, одяг та взуття займають провідне місце, по–перше, а по–друге, Україна має певні ресурси для їх розвитку, зокрема родючі чорноземи та суглинки. Водночас розвиток АПК значною мірою залежить від рівня виробництва сільськогосподарських машин, мінеральних добрив, зберігання продукції та потужностей обробної промисловості.

Одночасно з розвитком агропромислового комплексу України необхідно створити умови для переливання капіталу до пріоритетних сфер виробництва, перш за все у структуроутворюючі галузі промисловості, провідне місце серед яких займає машинобудування. Реструктуризацію та технологічне переозброєння підприємств машинобудування України необхідно здійснювати на основі переходу від випуску праце–, енерго–, та матеріаломісткої до науковомісткої високотехнологічної продукції, якою слід заповнити внутрішній та зовнішній ринки.

Донедавна, в нашій країні недооцінювалася важливість розвитку соціальної сфери. Соціальна сфера – одна з найважливіших сфер життя суспільства, яка забезпечує необхідні умови праці та побуту, здоров'я і дозвілля. Вона охоплює галузі, на базі яких здійснюється житлове будівництво, реалізуються потреби людини у зміцненні здоров'я, підвищенні освітнього і культурного рівня. Вихід України на якісно новий рівень розвитку передбачає радикальне переосмислення значущості соціальної сфери. Її пріоритетний розвиток – невід'ємна складова удосконалення всіх сфер життя суспільства.

На фоні економічної, політичної, фінансової нестабільності, недосконалості ринку товарів і послуг, системи інвестування, зростання кількості банкрутств вітчизняних підприємств характерним є зростання інтересу до проблем дослідження фінансових криз підприємства, природи їх виникнення, механізмів попередження та ліквідації наслідків. Фінансова криза підприємства – одна з найбільш серйозних форм порушення його фінансової рівноваги, що відображає циклічно виникаючі протягом його життєвого циклу

під впливом різноманітних факторів протиріччя між фактичним станом фінансового потенціалу підприємства й необхідним обсягом фінансових потреб, що несе найнебезпечніші потенційні загрози його функціонуванню [2, с. 70].

За даними Міністерства статистики України протягом останніх п'яти років кількість збиткових підприємств є значною (табл. 1.) і коливається в межах 30–40%, що свідчить про несприятливі умови господарювання в країні.

Таблиця 1

Динаміка фінансових результатів діяльності великих та середніх підприємств України (млн. грн.)^{*)}

Період	Фінансовий результат до оподаткування	Підприємства, які одержали прибуток		Підприємства, які одержали збиток	
		у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат	у % до загальної кількості підприємств	фінансовий результат
2012 рік	35067,3	63,0	210607,6	37,0	175540,3
2013 рік	-22839,7	65,0	179259,6	35,0	202099,3
2014 рік	-590066,9	65,5	202704,5	34,5	792771,4
2015 рік	-373516,0	73,3	352980,4	26,7	726496,4
2016 рік	9993,3	66,7	177940,9	33,3	167947,6

^{*)} Джерело: складено та розраховано за даними статистичної звітності [3]

Так, за 2012–2016 рр. результати діяльності підприємств суттєво змінились, прибуток від їх діяльності в 2012 році складав 35067,3 млн. грн., а в 2014 році підприємства вже мали збитків на суму 590066,9 млн. грн. Загалом фінансовий результат збиткових підприємств у 2014 році порівняно зі збитковими підприємствами 2013 року збільшився у 3,9 раз, що зумовлено настанням фінансової кризи в економіці України. Слід відмітити, що питома частка цих підприємств в 2015 році суттєво зменшилась і складала 26,7%, що є найменшим значенням за досліджуваний період, проте сума їх збитків від господарської діяльності становила 726496,4 млн. грн. В 2016 році спостерігалась позитивна тенденція зміни фінансових результатів збиткових підприємств – їх збитки скоротились в 4 рази, проте слід зауважити, що прибутки рентабельних підприємств також зменшились до 177940,9 млн. грн. (в 2 рази порівняно з 2015 роком). Нажаль, в 2016 році частка збиткових підприємств знову збільшилась, що свідчить про нестабільність економіки країни в умовах кризи.

Стрімке знецінення національної валюти, зростання рівня інфляції, скорочення рівня доходів населення, зменшення надходження доходів та капітальних інвестицій, відтік капіталу з української економіки в зв'язку з анексією Автономної Республіки Крим та озброєної антитерористичної операції на сході країни, спричинили зниження основних економічних показників, збільшення дефіциту державного бюджету, зменшення валютних резервів Національного банку України. Попит на кредитні ресурси протягом 2015 року залишався слабким, що було обумовлено низькою економічною активністю, високими процентними ставками за користування коштами та посиленням вимог банків до позичальників. Водночас вагомим фактором, що впливав на зниження залишків кредитів банківської системи України, особливо наприкінці 2015 року, був статистичний ефект через ліквідацію низки банків. Протягом 2016 року також тривала тенденція до скорочення обсягів кредитування в іноземній валюті – загалом на 20,3% за підсумками року, що також підтверджує загальну тенденцію занепаду банківської системи країни.

Крім того, такі фактори, як зростання рівня безробіття в Україні, зниження рівнів ліквідності та прибутковості корпоративного сектору негативно впливають на рівень платоспроможності клієнтів, та відповідно на якість обслуговування кредитного портфелю банківської установи. У системі ж факторів виробництва будь-якої галузі національного

господарства капіталу належить пріоритетна роль, тому що він поєднує усі чинники в єдиний фінансово–господарський комплекс, особливо в діяльності банківської системи [4, с.142].

Щодо ж можливості залучення капіталу, та й взагалі стану і перспектив інвестиційної діяльності в Україні, то як загальновідомо, відстежується тенденція до її поступового зниження, що обумовлено існуючими економічними та політичними проблемами в країні. Тобто, в країні необхідно створити таку законодавчу базу, яка б кардинально поліпшила інвестиційний клімат в країні та дозволила збільшити обсяги як вітчизняних, так і зовнішніх інвестицій. Такий підхід до інвестиційної діяльності допоможе подолати кризу в економіці України та обумовить соціально–економічний розвиток суспільства.

Для утримання наявних позицій національної економіки та забезпечення її росту з метою підняття добробуту свого народу суспільство шукає шляхи зростання економіки як важливого чинника у вирішенні цього питання. Важливим аспектом у цьому напрямку є також і законодавчо закріплені державою правові регулятори господарської діяльності та захисту її від правопорушень.

Так, згідно ст. 12 Господарського кодексу України держава для реалізації економічної політики, виконання цільових економічних та інших програм і програм економічного та соціального розвитку застосовує різноманітні засоби і механізми регулювання господарської діяльності. Та серед основних засобів регулюючого впливу держави на діяльність суб'єктів господарювання визначено: державне замовлення; ліцензування, патентування і квотування; технічне регулювання; застосування нормативів та лімітів; регулювання цін і тарифів; надання інвестиційних, податкових та інших пільг; надання дотацій, компенсацій, цільових інновацій та субсидій [5, с. 12].

Але, не зважаючи на існуюче законодавче забезпечення, рівень кримінально–правового захисту національного господарства та суб'єктів господарювання в нашій країні потребує додаткового вивчення та аналізу. Так, в 2015 році погіршились загальні показники виявлення та розкриття злочинів у сфері господарської діяльності (7631 виявлено, розкрито 2380, до суду з обвинувальними актами направлено лише 1958).

Зокрема, у структурі кримінальних правопорушень в цій сфері ситуація теж погіршилася. Так, всього було викрито 221 (проти 296 в 2014 р.) факт легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, 1748 (проти 1889 у 2014 р.) фактів ухилення від сплати податків, зборів (обов'язкових платежів), майже втричі менше – 133 (проти 347 у 2014 році) шахрайств з фінансовими ресурсами та всього 24 (проти 34 в 2014 р.) – нецільового використання бюджетних коштів. Таким, чином, порівнюючи погіршення основних показників фінансово–господарської діяльності підприємств великого і середнього бізнесу (дані таблиці 1) зі зменшенням ефективності та результативності діяльності правоохоронних органів, спостерігаємо тенденцію про тісний взаємозв'язок існуючого рівня кримінально–правового захисту в країні та розвитком її економіки.

Крім того, статистичні дані підтверджують, що загальна злочинність в країні теж збільшується, що ослаблює передумови розвитку соціального потенціалу держави. Це спостерігається по показнику питомої ваги відмовних матеріалів у порушенні кримінальних справ від загальної кількості заяв, який складає 79 %. Про це свідчить «Таблиця стану злочинності в Україні 2006–2016 р.», складена в Департаменті інформаційної підтримки та координації поліції «102» [6, с. 1].

Враховуючи, що після введення в дію КПК України 2012 року змінилися цифрові показники статистики, але ріст злочинності зростає. За 12 місяців 2016 року в Україні було зареєстровано 592 604 кримінальних порушення, це на 27 422 більше, ніж у 2015 році. Такі дані вказані в річному звіті про рівень злочинності в країні за 2016 рік, оприлюдненому Генеральною прокуратурою України [7, с. 1].

Це підтверджується і у звіті начальника Головного управління Національної поліції у м. Києві за 2016 рік. У столиці зареєстровано 73461 кримінальне правопорушення, що на 16% більше, ніж за минулий рік (63517). Рівень злочинності з розрахунку на 10 тис. населення по місту Києву зростає та становить 253 кримінальних правопорушень (у 2015 році – 227, у 2014 році – 189,7, у 2013 році – 158,3) [8, с. 1].

За даними Державної судової адміністрації України, протягом 2016 року на розгляді місцевих судів перебувало 943,1 тис. матеріалів кримінального провадження, справ і матеріалів кримінального судочинства (із них 4,7 тис. справ, які розглядаються відповідно до Кримінально–процесуального кодексу України (КПК 1960 року)), що майже на 128 тис. матеріалів кримінального провадження та кримінальних справ, або 15,7 % більше порівняно з 2015 роком, із них у 2016 році надійшло понад 894 тис.; розглянуто ж протягом 2016 року 873,2 тис. справ і матеріалів [9, с. 1].

Одним із основних критеріїв, який можливо реально застосувати для визначення ефективності та результативності роботи підрозділів податкової міліції, є результати відшкодування збитків, завданих держбюджету та бюджетам територіальних громад. Статистичні дані, які розміщені на сайті ДФС України демонструють, що в 2015 році сума встановлених збитків по кримінальним провадженням, що були в провадженні податкової міліції, становить 918,2 млн. грн., з яких відшкодовано 520,6 млн. грн. Фактично стягнуто до бюджету 520,6 млн. грн.

Різниця між фактичним економічним ефектом від діяльності податкової міліції при розслідуванні злочинів у 2015 р. (520,6 млн. грн.) та коштами, витраченими державою на утримання цього органу (553,73 млн. грн.) складає мінус 33,13 млн. грн.

Таким чином видно, що витрати держави на утримання 5 437 працівників податкової міліції перевищують економічний ефект від їх діяльності [10, с. 5].

Аналогічно, можна дослідити ефективність і інших правоохоронних органів, результативність яких слабо виглядає для сучасних вимог суспільства.

Аналіз останніх досліджень, проведених в Україні, свідчить, що корупція як масове соціальне явище в системі державної влади, а також у системі державної служби ще не отримала належного громадського осуду. На сьогодні кожний четвертий українець особисто стикається з корупційними ризиками, коли чиновник спокійно вимагає від нього неофіційної винагороди (хабара) за виконання своїх службових обов'язків. У корупційну небезпечну обставину найчастіше потрапляють забезпечені й соціально активні громадяни. Саме вони, звертаючись до чиновників за тими чи іншими дозволами або адміністративними послугами, стають жертвами корупції.

Такі обставини зумовлюють необхідність розробки й реалізації адміністративно–правових засобів попередження корупції в державній службі, а також розвитку інституту адміністративної юстиції, який може зробити відчутний внесок у справу протидії корупції.

Наслідки корупції завжди позначаються на рівні розвитку соціальної й економічної інфраструктури держави. Найбільшу небезпеку несе в собі політична та адміністративна корупція, а також корупція, що має місце в судових і правоохоронних органах. Особливістю сучасної корупції також є те, що вона послідовно розширює зони впливу за рахунок нових, раніше захищених від неї сфер впливу, що робить її особливо небезпечною.

У розподілі українських ринків корупційних послуг фактично монопольно функціонує виконавча влада. За оцінками експертів, саме на її частку припадає 98,9% загального обсягу ринку корупційних послуг, на частку судової влади – 0,8%. Частка корупційних послуг, які припадають на законодавчу владу, становить 0,1%. Найбільший корупційний дохід мають монопольні функції виконавчої влади: у сфері здійснення контрольно–наглядової діяльності – 34,6%, у сфері ліцензування – 34,2%, у сфері податкового адміністрування – 22%.

Варто погодитися з тим, що однією з найбільш серйозних перешкод на шляху формування правового механізму попередження корупції в державній службі є недотримання з боку багатьох державних службовців етичних стандартів службової поведінки, що в підсумку призводить до посадових зловживань.

Запобігання корупції – це загально юридична проблема. Підкреслимо, що норми всіх галузей права необхідно залучати до справи протидії й запобігання корупції. Проте слід зазначити, що основними правовими засобами, які повинні використовуватися в справі попередження корупції в державній службі, мають бути саме адміністративно–правові засоби.

Висновок. З проведених досліджень слід зробити висновок про необхідність розвитку наведених пріоритетних галузей національного господарства, про низьку ефективність та результативність роботи правоохоронних органів щодо упередження зменшення економічних показників та покращення результатів розвитку національної економіки. Це потребує більш глибокого наукового дослідження з метою внесення пропозицій щодо покращення стану боротьби з кримінальними правопорушеннями, які безпосередньо впливають на фінансову, банківську та інвестиційну системи, що підтверджено наведеними даними про зростання збитковості підприємств України за останній період та відсутність економічного ефекту від діяльності податкової міліції.

Література

1. Пічкур, О. Особливості інноваційної діяльності на сучасному етапі [Текст] / О. Пічкур // Інтелектуальна власність. – 2003. – № 12. – С. 34–39.
2. Андрушко, О. Б. Теоретико–методологічний підхід до ідентифікації кризового стану підприємства [Текст] / О. Б. Андрушко, М. С. Капустяк // Регіональна економіка. – 2013. – № 4. – С. 66–72.
3. Міністерство статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://ukrstat.org/uk/operativ/oper_new.html
4. Ковбасюк, М. Р. Економічний аналіз діяльності комерційних банків і підприємств [Текст] : навчальний посібник / М. Р. Ковбасюк. – К. : ВД «Скарби», 2011. – 336 с.
5. Господарський кодекс України [Електронний ресурс] : кодекс України від 16.01.2003 № 436–IV (Редакція станом на 11.06.2017). – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>.
6. Стан злочинності в Україні 2006–2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://dostup.pravda.com.ua/request/stan_zlochinnosti_v_ukrayini_200.
7. Баганець, О. А. Стан злочинності в державі за 2015 рік та результати протидії їй з боку держави і як це пов'язано із реформуванням правоохоронних органів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.baganets.com/blogs-baganets/stan-zlochinnost-v-derzhav-za-2015-r-k-t.html>.
8. Звіт начальника Головного управління Національної поліції у м. Києві полковника поліції Андрія Крищенка за 2016 рік [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://kyiv.npu.gov.ua/uk/publish/article/337009>.
9. Аналіз даних судової статистики щодо розгляду справ і матеріалів місцевими загальними судами, апеляційними судами областей та міста Києва протягом 2016 року [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://sc.gov.ua/ua/sudova_statistika.html.
10. Пояснювальна записка до проекту Закону України "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо створення Фінансової поліції" [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH39R00A.html.

Стаття надійшла до редакції ???.2017

©Дубас Р. Г., Сердюк В. П., Сердюк Є. В

References

1. Pichkur, O. (2003). Osoblyvosti innovatsiinoi diialnosti na suchasnomu etapi. *Intelektualna vlasnist*, 12, 34–39.
2. Andrushko, O. B., & Kapustiak, M. S. (2013). Teoretyko–metodolohichni pidkhid do identyfikatsii kryzovoho stanu pidpryemstva. *Rehionalna ekonomika*, 4, 66–72.
3. *Ministerstvo statystyky Ukrainy*. Available at: https://ukrstat.org/uk/operativ/oper_new.html
4. Kovbasiuk, M. R. (2011). *Ekonomichniy analiz diialnosti komertsiiynykh bankiv i pidpryemstv*. Kyiv: Vydavnychiy dim «Skarby».
5. *5.Kodeks Ukrainy*. (2003, January). *Hospodarskyi kodeks Ukrainy*. Available at: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
6. *Stan zlochynnosti v Ukraini 2006–2016 rik*. Available at: https://dostup.pravda.com.ua/request/stan_zlochinnosti_v_ukrayini_200
7. *Bahanets, O. A. Stan zlochynnosti v derzhavi za 2015 rik ta rezultaty protydii yii z boku derzhavy i yak tse poviazano iz reformuvanniam pravoohoronnykh orhaniv*. Available at: <http://www.baganets.com/blogs-baganets/stan-zlochinnost-v-derzhav-za-2015-r-k-t.html>
8. *Zvit nachalnyka Holovnoho upravlinnia Natsionalnoi politsii u m. Kyievi polkovnyka politsii Andriia Kryshchenka za 2016 rik*. Available at: <http://kyiv.npu.gov.ua/uk/publish/article/337009>
9. *9.Analiz danykh sudovoi statystyky shchodo rozhliadu sprav i materialiv mistsevymy zahalnymy sudamy, apeliatsiynymy sudamy oblastei ta mista Kyieva protiahom 2016 roku*. Available at: http://sc.gov.ua/ua/sudova_statistika.html
10. *Poiasnivulna zapyska do projektu Zakonu Ukrainy "Pro vnesennia zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrainy shchodo stvorennia Finansovoi politsii"*. Available at: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/GH39R00A.html

Received 26.06.2017

©Dubas R. G., Serdyuk V. P., Serdyuk Ye. V.